

Jesus - var faktisk et menneske

illustrasjonsfoto: Colourbox.no

av Bente Bendiksen
bebekt@online.no

***O du syndefulle menneske,
som forsøker å sette likhetstegn
mellom Guds sønn og
menneskeheten for øvrig.***

Omtrent slik møtes gjerne dem som velger å tro på menneskets potensielle storhet i stedet for å omfavne ethvert bevis på det motsatte. For hva kan skje dersom Jesus viser seg å ha vært et menneske som fikk innsikt i de åndelige lover, og formidlet disse til sin samtid?

”For hva kan skje dersom Jesus viser seg å ha vært et menneske som fikk innsikt i de åndelige lover, og formidlet disse til sin samtid?”

Hvor fører en slik eventuell kunnskap oss hen? Svinner da grunnlaget for troen på en guddommelig eksistens fordi denne avhenger av budbringerens herkomst? Min oppfatning er at denne trangten til å ”umenneskeligjøre” Je-

hans liv og virke blir sett på som et strålende engangstilfelle av åndelig innsikt — og derav enestående i sin tilknytning og nærhet til det guddommelige.

Løselig oppsummert, og sett fra et historisk perspektiv, hersker det vel liten tvil om at de første økumeniske kirkemøtene dannet hovedgrunnlaget for Bibelen, og følgelig den kristne tro. Noe som er mindre kjent er at de første kristne menighetene og sektene ikke i utgangspunktet hadde et felles syn på Jesus som gudesønn, eller mer nøyaktig — som Guds enbårne sønn. Dersom historien er korrekt, stemte majoriteten av de kristne menighetene ved kirkemøtet i Nikea i år 325 for et vedtak som hevdet at Jesus var å anse som et enkeltstående menneskelig uttrykk for Guds

nærvær, hvilket i neste instans medførte at hans mor ble jomfrueliggjort. Med andre ord fant man det nødvendig å utelukke den fysiske handlingen skapelsen av et menneske innebærer. Spesielt interessant for utformingen og forståel-

et senere økumenisk kirkemøte på 400-tallet vedtaksfestet at Maria Magdalena var en skjøge... Kristendommens grunddoktrine ble således: Jesus Kristus er Guds enbårne sønn og født av en jomfru. Hans primære livsoppgave var å påta seg all menneskelig synd ved å la seg korsfeste som sonoffer. Han ble vår frelser fra Guds vrede. En besnærende tro, tilsynelatende svært edel og tilførlig i sin utforming, men samtidig for ettertiden mer enn vanskelig å kritisere, og eventuelt motbevise, for den som skulle føle behov for det.

Nå har jeg aldri vært spesielt opptatt av Jesus som verdens frelser ut i fra gamle dogmer. Det jeg derimot alltid har vært genuint interessert i, helt fra tidlig barndom av, er hvem var Jesus? Hvordan

var hans rene lære? Hva formidlet han egentlig, og hvorfor er det blitt slik at måten mennesket tror på er inngangsbilletten til Guds rike? Og hva er Guds rike? Ved ikke å ha vokst opp i det man forbinder med en såkalt tradisjonell

kristen familie, ble min gudstro tidlig farget av egne opplevelser av nærvær, og da jeg som femåring begynte på søndagsskolen (noe som var vanlig for den som er født på slutten av femtitallet) hadde jeg allerede en sterk oppfatning om hva Gud er som jeg ikke gjenkjente i framstillingen av Jesus og hans liv. Jeg var uærbødig nok til å tenke at det ble pratet mye tull, og at de som snakket om Gud og Jesus ikke hadde forstått noe som helst. Denne skråsikkerheten som bare et barn kan føle når det mener seg å ha rett har jeg et mer avslept forhold til som voksen, men det skal dog innrømmes at noen revolusjonerende forandring i mine tidligste oppfatninger kan jeg ikke påberope meg, når jeg også i dag blir møtt med gamle dogmer. Og av den grunn holder jeg fast på min overbevisning om at det finnes mange veier til åndelig opplysning, men at den minst farbare veien er å underkjenne selve mennesket i en slik grad at det fører til utestenging, håpløshet og avmakt, i stedet for respekt og ydmykhet overfor det faktum at sannhet som hovedregel defineres ut ifra betrakterens ståsted.

At Jesus som en historisk person faktisk har levd, er bekreftet gjennom historiske data. Vi mener også å kjenne til at

han bedrev folkeopplysning på en slik måte, og i et slikt omfang, at hans tanker, ord og gjerninger fikk langt større konsekvenser enn ønskelig for hans samtids maktthavere. Så — ved å vektlegge denne siden av Jesu liv som ble oppfattet som samfunnsoppvigleri, kan man også skimte mennesket og mannen Jesus. For hvem var han egentlig? Dette er et spørsmål som mange har beskjeftiget seg med opp igjennom århundrene, og felles for alle er vel at ingen finner den hele og fulle sannhet. Jesu liv synes omspent av mystikk, og de overleveringene vi har å forholde oss til er basert på et materiale nedtegnet lenge etter hans død, deretter nennsomt sammensatt og utvalgt på en slik måte at mennesket Jesus ble nedtonet til fordel for en gudeskikkelse, uoppnåelig for den alminnelige mann og kvinne dersom dette ikke skjer gjennom selve troen på ham som den eneste. Var det dette han selv ville ha ønsket? Ikke et spørsmål det er mulig å vite svaret på, men dersom man tar tak i enkelte utdrag fra evangeliene og ser på innholdet i sin renhet, er jeg ikke så sikker på det. For hvordan skape positive forandringer i menneskets oppfatninger av seg selv, og dets forståelse av hverandre og selve livet, dersom dine ord og dine gjerninger fortsatt hviler på troen på at mennesket er atskilt fra Gud?

Etter mitt syn var Jesus en opplyst mester hvis oppgave var å gi menneskene tilbake respekten og troen på seg selv, og derigjennom erkjennelsen av en guddom som ikke fordømmer og atskiller, men som er en del av mennesket selv. Ved sitt eksempel ville han vise en vei som gir den som ønsker det muligheten til selv å oppleve det han betegnet som guds rike. Med andre ord er hans lære å sammenligne med andre store mestere, som opp igjennom tidene har undervist i de universelle lover. Gjør dette Jesus og hans overleveringer mindre kraftfulle? Jeg skulle anta svaret er nei, men så lenge vi mennesker har et behov for mellommenn og brobyggere i den forstand at Gud anses som en kraft utenfor oss selv og skaperverket, og som i beste fall kan nås gjennom en gitt tro og væremåte, har vi fortsatt en lang vei å gå. Vårt besynderlige behov for å redusere mennesket til en syndig skapning, atskilt fra alt guddommelig, har mer eller mindre styrt mennesket opp igjennom årtusener. Når så Jesus og hans liv og tilblivelse er guddommeliggjort i den forstand at hans menneskelighet ble omskrevet og underkjent for å styrke legitimiteten og kraften i det budskapet han kom med, skaper dette like gjerne avstand som nærhet. (Og hvorfor dette ble gjort kan besvares gjennom histo-

”Jesu liv synes omspent av mystikk, og de overleveringene vi har å forholde oss til er basert på et materiale nedtegnet lenge etter hans død, deretter nennsomt sammensatt og utvalgt på en slik måte at mennesket Jesus ble nedtonet til fordel for en gudeskikkelse...”

”Jesus kan ses på som en mulig forløper til en ny forståelse av hva og hvem mennesket er — og dets plass i kosmos...”

illustrasjonsfoto: Colourbox.no

rien.) Som menneske kommer man lett i en posisjon av enten — eller, med hensyn til det å tro på egne muligheter og evner til å skape både indre og ytre forandringer. Ingen god posisjon å befinne seg i, dersom man føler at man ikke kan leve opp til et sett ytre bilder og et regelverk man finner lite gjenkjennelse i. Hensikten med disse projeksjonene av atskillelse i stedet for enhet er forklarlig, men allikevel uforståelig for mange. Dersom vi velger å ta Jesus på alvor som et *menneske* som faktisk oversteg barrieren mellom de den gang vedtatte sannheter om Gud og mennesket plass i skaperverket, vil dette kunne løfte hans arv opp på et nivå som er uavhengig av menneskets kulturelle og etniske opphav, samt kjønn og seksuell legning. Og her ligger gjerne fundamentet og maktbalansen for all religionsutøvelse slik vi kjenner den.

Faller så grunnlaget for den kristne tro mer eller mindre bort dersom Jesus skulle vise seg å være en opplyst mester, og ikke Guds sønn, hvis liv ikke hadde annet til hovedhensikt enn å forsone all vår synd? Bli også grunnlaget for troen på en guddommelig verden borte? Nettopp de samme spørsmålene og motforestillingene var Jesus selv med på å framprovosere i sin tid. Hans gudsoppfatning og lære var svært forskjellig fra sin samtids geistlige. Og dette er viktig å merke seg når man skal se på mennesket Jesus. Hva var det med hans tro som gjorde ham så annerledes at det førte til hans endelikt? Hvorfor var det så umåtelig viktig å få stanset ham i det arbeidet han utførte? Ser vi på Bibelens innhold, og dem som er gjort til sterke talsmenn for Jesu lære gjennom evangeliene, er det ekstra interessant å se hvor stor Paulus’ påvirkningskraft

har hatt på kristendomsforståelsen opp igjennom historien. Det synes som om det etablerte synet på kvinnerollen spesielt, og mennesket som en syndig og uverdlig skapning generelt, fant nytt fotfeste gjennom kristendommen, i stedet for det motsatte. Og man kan jo spørre seg hvorfor. Like lite den gang som nå kan man hevde at dette er til menneskets beste. Kanskje vi heller skal våge å se på hvem og hva det er denne oppfatningen tjener? Dersom man leker litt med tanken på at guddommelig-gjøringen av Jesus kan ses på som en mulig forløper til en ny forståelse av *hva og hvem* mennesket er — og dets plass i kosmos, kan religionsutøvelse basert på en fastlagt tro bli av mer underordnet betydning. Hvilket igjen kanskje kan bidra til at menneskene blir seg selv og sitt ansvar mer bevisst i en helt annen grad enn hva som oftest er tilfellet.

Ved å gi Jesus et menneskelig ansikt, hvilket også innebar et liv hvor han selv gjennomgikk en spirituell opplæring og utvikling som førte til erkjennelse før han begynte å lære i fra seg, er det interessant å forsøke å trekke paralleller fram til vår tids tilsynelatende ubegrensede muligheter til å utvikle oss som de åndelige skapningene vi er. Når jeg bruker ordet tilsynelatende er ikke dette uten grunn. Det pågår kontinuerlig en kamp mellom det som til enhver tid anses for å være den allment korrekte oppfatningen som formidles til massene, og mulighetene for at denne er feil. Jeg vil påstå at vår tro styrer mennesket i langt større grad enn vi daglig er oss bevisst. Enten dette gir seg utslag innenfor et gitt trossystem basert på religion, eller ved andre trossystemer med forskjellige overbygninger. I alle sammenhenger er også politikken en arena hvor overbe-

visning og tro danner grunnlaget for de avgjørelser som tas på vegne av resten av befolkningen. Og hva vi tror på skaper den verden vi lever i – både på godt og ondt. Det er også viktig å merke seg at det er en splitt og hersk dynamikk ute i samfunnet. De virkemidlene som en gang ble brukt for å få et menneske til å føle seg nærmest verdiløs, er fortsatt i bruk i våre dager. Vi har kun omdefinert en del av språket vårt, men energien og tankene bak er i hovedsak uforandret. Og kanskje nettopp dette siste var det som fikk fram min barnlige skrår sikkerhet på at Jesus var et opplyst menneske som ville fortelle alle andre mennesker om Gud og livet på en slik måte at det ikke var noen grunn til håpløshet, frykt, utestenging og fordømmelse. Det å være i fem-seksårs alder og mene seg å kjenne til guds rike, hadde sine vanskeligheter. Ved å leve i en virkelighet hvor det er glidende overganger mellom det fysiske livet og den ikke-synlige verden, vandrer man ofte i et landskap som for mange kan synes underlig. Men det betyr ikke at dette landskapet ikke eksisterer. Det var derfor direkte ondt å se hvor mye angst og smerte mange mennesker bar på, og verst var det når jeg intuitivt forstod at dersom de samme menneskene hadde visst om at det fantes en guddommelig verden, fylt av en kjærlighetskraft som vernet om og passet på, så ville de kanskje ikke ha vært fullt så redde, og dermed latt være å si og gjøre ting som ofte var av alt annet enn god kvalitet. Nettopp denne innsikten jeg fikk som barn ga meg min oppfatning av at Jesus og hans liv nok var ment å skulle være et eksempel til etterfølgelse for oss alle, og slik gi håpet tilbake til den som hadde lagt dette fra seg på livsveien. Skal vi ta den utfordringen det er å se Jesus som et menneske, hvis livsgjerning kanskje var mer kompleks og av en litt annen karakter enn hva vi er lært opp til å tro, så er forhåpentligvis tiden nå inne til å gjøre akkurat det? Kan hende at dette vil bidra til at de kunstige skillelinjene vi som mennesker har skapt utviskes, slik at takhøyden i vårt sinn kan bli like høy som himmelen. •

Beate Bendiksen har skrevet boka Jeshua - Menneskesønnen utgitt på Uranus Forlag. Den kan kjøpes via Ildsjelen. Se side 57.

